

nesvesne, ali odlučujuće, mnogo kojega partikularističkog pokreta poleratnog (Otpor pokojnog kralja Nikole za vreme rata protiv ujedinjenja, pojava crnogorskog federalizma posle ujedinjenja, hrvatski federalizam i t. d.).

Sloveni koji su se nastanili između Dunava i Jadrana došli su u geografsku sredinu, koja je doduše jako raznolika, ali ta raznolikost, u zemlji koja je sva smeštena u umerenom pojasu, između 47 i 41 stup. severne širine, tvori ipak jednu osnovno jedinstvenu klimatsku oblast, s obzirom na dejstvo na karakter naroda. U čitavoj toj oblasti zima je kratka i većinom akerena, a lepo doba (proleće, leto i jesen) vremenski daleko pretežnije nego zima, u kojoj također nisu retki lepi dani. U čitavoj toj oblasti poljoprivredna produkcija je u osnovu jedna: žito, vino, a od stoke ovca, goveče, pa perad, pčele, svilena buba, tako da i uslovi ishrane, kao i uslovi odevanja, pored sve živopisne variranosti, bitno se ne razlikuju između kraja i kraja. Goveđe i ovčje meso, mešeni hleb pšenični ili raženi, proja, kukuruzno brašno, svinjska mast i maslo, te drugi produkti mlečni, krompiri i razno povrće osnova su svake narodne kuhinje jugoslovenskih krajeva, kao što je vuna i lan, uz goveđu kožu za obuću, pa postav, glavni element svake odeće. U takim prilikama život na otvorenu je pravilo, a život u kući, koji je u pravilu kod nekih severnih naroda, izuzetak, pa se kao takav i uzima. To je vreme slava, svadbi, gošćenja. Kratkoća njegova opravdava njegovu takovu upotrebu, kao kad se smatra kao neka vrsta ferija pre prolećnih, a posle jesenjih velikih radova. Bistra atmosfera, živopisne boje, jasne i otresite konture kotenciraju osećaj za Prirodine draži, smisao za plastično pretstavljjanje, sklonost ka gledanju na rodni grad ili postojbinu očima zaljubljenog momka, koji govori o devojci. Upadne su u jugoslovenskoj lirici svih krajeva erupcije milošte, gotovo da rečem erotičke, kojom se pesnik razgovara sa Šumom lisnatom, Zelenom goricom, ili kojom domorodac kiti epitetonoarninsima svoj kitnjasti Srem, svoju Ubavu Makarsku, svoj Beli Zagreb. Česima je Praha matka mest, što više seća na moralnu ulogu toga grada u povesti češkoga naroda nego na materijalnu, da ne rečem fizičku, fizionomiju njezinu. Valja da se je, dobrim delom, upravo pod dejstvom te prirodne sredine razvila kod Jugoslovena ona tipična ljubav prema Prirodi uopšte a specijalno prema svome bližemu pejsažu, koja jednako karakteriše i primorca i šumadinca i slovenca i hrvatskog zagorca. Iz istoga biće da je izvora i ona opća sklonost plastičnim veštinama, a naprotiv nesklonost meditativnoj spekulaciji, kojoj bolje prija severnija klima, koja ne pruža tolike zavodničke napasti čulima i duši kakve pružaju više ili manje svi južnjački pojasevi.

Umerena klima sa obično dosta blagom, a svakako nedugom zimom nije postavljala na čoveka onakih imperativnih zahteva radi obilne i izabrane ishrane i odeće, kakve postavlja Rusu. Ovome, za zamerno dug period godine, Priroda je kao neka zamrla i nepristupna tuđinka, pa on treba da je za taj period prikupio u svojoj kući ogromne zalihe radi održavanja topline svoje lične i doma do kasnoga prolećnoga kopne-